

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

31. TÝDEN (29.7.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Početnost škůdců klesá třetím týdnem a kopíruje trend nízké početnosti hmyzu v krajině, způsobené nejspíše počasím. Přibývá pozemků se škůdci na hraně pozorovatelnosti. Rizikovi jsou dřepčící, kteří rychle migrují a šťavnatá zelenina ve vyprahlé krajině je atraktivní. Molice je početná pouze na lokalitách s dostatečným zdrojem (stará zelenina), přelety na dlouhé vzdálenosti jsou nízké. Místy je vysoká početnost dospělců bělásků (více škodí při snížení intenzity ochrany). Zvyšují se počty osenice polní, létá nová generace můry kapustové i zelné, vajíčka ani housenky zatím nezjištěny. S narůstajícím suchem roste riziko poškození brambor a dalších podzemních orgánů drátovci, kteří se v hlízách ukrývají před suchem. Počasí podporuje výskyt svilušky chmelové. V napadených porostech zůstává vysoká početnost třásněnek.

Brukvovitá zelenina - porosty téměř bez škůdců, ani nových dřepčίκů mnoho není, buď mají přestávku, nebo se stahují na vzcházející výdrol řepky. Početnost u nich kolísá, během pár dní se mohou přemnožit. Škodlivé výskyty molice s výskytem medovice jen na pozemcích, kde se nezdařila ochrana proti předchozím generacím a molice přeletuje mezi porosty. Zůstává vysoká početnost motýlů bělásků, při snížení ochrany proti jiným škůdcům mohou housenky přežít a škodit. Třásněnek na brukvovité zelenině je méně, ale riziko pro náchylné odrůdy zelí zůstává až do podzimu. Krytonosci ve sledovaných porostech již nejsou.

Ostatní zelenina - v cibuli zůstává vysoká početnost třásněnek, ale předčasné zasychání porostů od nejstarších listů způsobují choroby. V různých plodinách mohou škodit polyfágní svilušky, které již škodí na cukrovce. Zvyšuje se početnost dospělců osenice polní, ale odchvy ve feromonových lapácích jsou zatím nízké. Létají různé druhy můr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku. Na Moravě jsou v porostech dospělci žilnatky vironosné přenášející stolbur, který poškozuje více plodin.

Rizikovi: dřepčící, molice, krytonosci, bělásci, záředníček, třásněnky, mandelinka, housenky, mšice, slimáci a další druhy

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- tento týden nízký výskyt, ale početnost rychle kolísá - během pár dní mohou být rostliny obsypány. S různou intenzitou bude škodit až do konce srpna, než se přestěhují na nové porosty řepky a meziplodiny (hořčici).

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Zápředníček polní

- výskyt zůstává nezvykle nízký, nejspíše mu nevyhovuje průběh letního počasí.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu. Zelené housenky jsou na spodní straně listů. V letošním roce feromonové lapáky nefungují - nepoužívat k monitoringu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Krytonosci

- na sledovaných plochách nezjištěni, nejspíše konec výskytu.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžirají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou.

Nálet dospělců je možné sledovat pomocí žlutých misek.

Ochrana - proti dospělcům.

Molice vlašovičnicková

- migrace na delší vzdálenosti je nízká, škodlivé výskyty jsou především na lokalitách se zdrojem molice v okolí (sousedící porosty s dostatkem pupáří). Zaorat napadené porosty co nejdříve po sklizni, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky, ze kterých se molice může líhnout i po jejich zaschnutí.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé plošce.

Ochrana - dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné a pokrýt většinu plochy listu, aby molice trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. Proti nymfám a v závislosti na výskytu dalších škůdců (i registraci a reziduím pesticidů) jsou účinné Benevia, Movento a Spintor.

Bělásek řepový

- početnost dospělců zůstává vysoká, při nižší intenzitě ochrany mohou housenky přežít a začít škodit. Vzácně se objevují i vajíčka b. zelného.

Monitoring - žlutozelená vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, zelené housenky na spodní straně listů, vžírají se do hlávek. Pomocným znakem je nahromaděný trus v paždí listů, méně často i přilepený na listech.

Ochrana - housenky citlivé k přípravkům proti žravým škůdcům, běžně jsou regulovány ochranou proti jiným druhům. Starší housenky ukryté uvnitř hlávek - musí se k nim postříkat dostatečně - zvýšit tlak a objem vody.

Třásněnky

- migrace je slabší, vyšší výskyty jsou v dřívě napadených porostech.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Novinka

Sviluška chmelová

- poškození porostů polní zeleniny zatím nezjištěno, ale na cukrovce již škodí - sledovat výskyt.

Monitoring - drobní dospělci a nymfy na spodní straně listů, při přemnožení rostliny pokryty pavučinou. Listy žloutnou až odumírají. Napadení začíná často od okraje, nebo je ve srážkovém stínu stromů

Ochrana - pokud není povolen žádný akaricid, je možné použít univerzálně oleje (kontaktní účinek - dokonalé ošetření spodní strany listů), v některých plodinách i vedlejší účinek přípravku Movento.

Motýli

- létá kovolessklec gama, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů, ale na sledovaných lokalitách výskyt nevýznamný.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech různých rostlin se objevují úzké, chodbičková miny s larvou uvnitř. Většinou neškodí - odlomení listu při sklizni.

Žilnatka vironosná a další žilnatky - v zelenině se zatím asi neřeší, škodí přenosem stolburu na různé druhy (lilkovité, řepa...), dospělci aktivní v červenci a srpnu. Žilnatka vironosná se v Čechách zatím nevyskytuje, hojná je především na jihu Moravy. Stolbur přenášejí i další, hojnější druhy žilnatek, ale mají mít nižší účinnost přenosu.

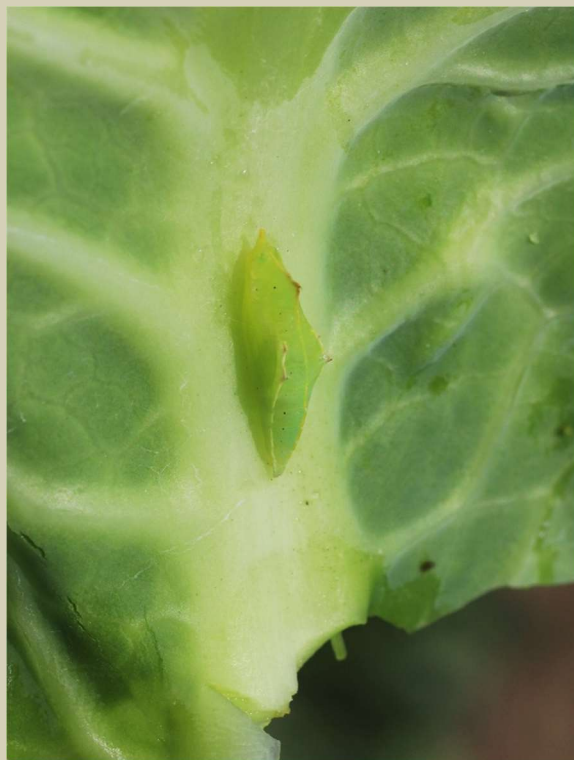
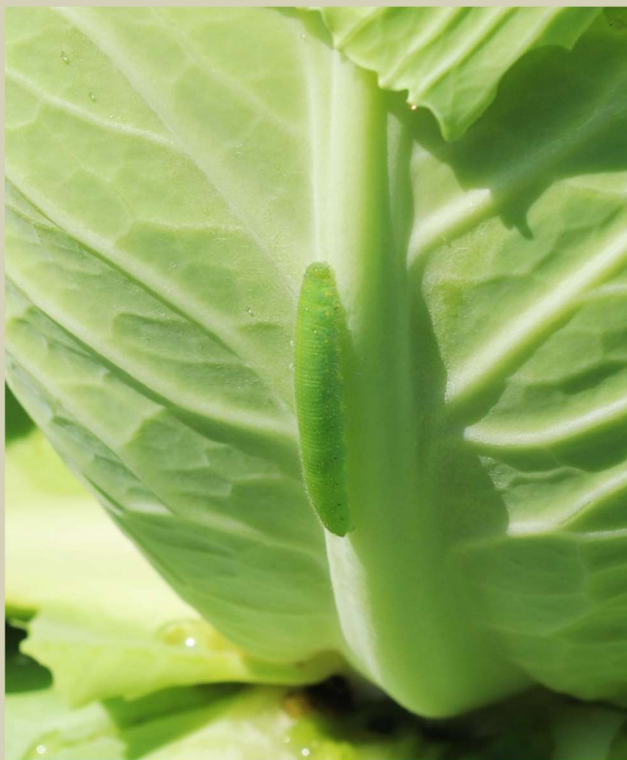
makadlovka řepná - létají dospělci nové generace, housenky škodí v srdéčkách řepy případně bulev. Škody jsou jen v porostech stresovaných suchem. Listy řepy jsou poškozeny dřepčíky, ale většinou v nízké intenzitě.

Užitečné organismy

- v porostech bez škůdců nejsou téměř žádní predátoři ani parazitoidi. Tento týden byli nejhojnější pavouci - mladí jedinci.

Samců osenice polní je ve feromonových lapácích zatím nízké množství

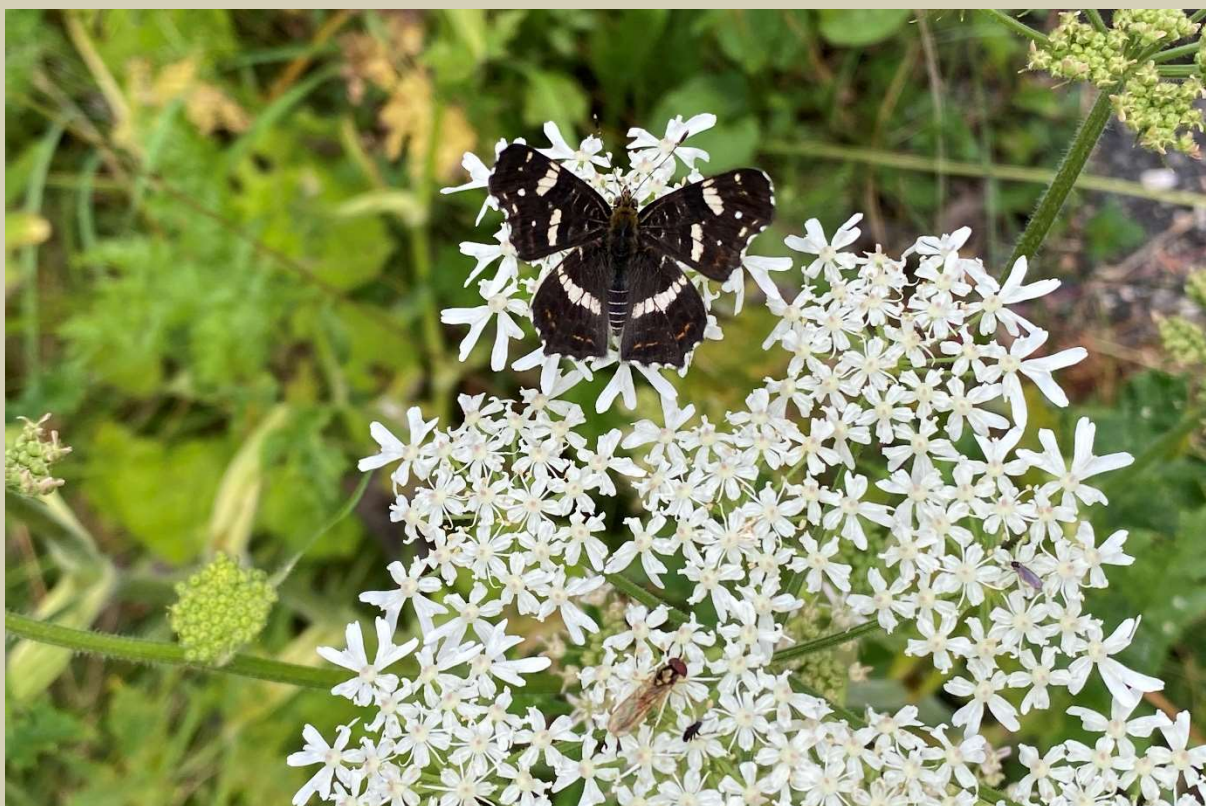

Riziko škodlivosti běláška řepového přetrvává

Kvalitně zapravený porost v horní části = nulový zdroj škůdců pro sousední, mladší porosty

Úbytek škůdců souvisí s úbytkem hmyzu obecně, spatřit na květu více jedinců hmyzu je stále větší vzácností

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček polní - v letošním roce feromony nefungují - nelze je pro monitoring použít

Osenice polní - začátek letu další generace, která je rozvleklá

Můra kapustová - začátek letu další generace

